

Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde

Mazā Pils iela 19, Rīga, LV - 1050, tālr. 67229272, e-pasts pasts@mantojums.lv, www.mantojums.lv

Rīga

03.11.2021. Nr.08-10.1/5642
uz 02.07.2021. iesniegumu Nr.2.6-1/1162
reģ. 02.07.2021. Nr. 05713/2021

Kultūras ministrijai
E-adrese

Kopija informācijai:
Rīgas pilsētas domei
E-adrese

*Par kultūrvēsturiskās vērtības līmeņa
atkārtotu izvērtēšanu
ēkai Rīgā, Krišjāņa Valdemāra ielā 5*

Nacionālajā kultūras mantojuma pārvaldē (turpmāk – Pārvalde) 02.07.2021 saņemta Kultūras ministrijas vēstule ar lūgumu Pārvaldei atbilstoši savai kompetencei veikt atkārtotu ēkas Rīgā, Krišjāņa Valdemāra ielā 5 (Kongresu nams) kultūrvēsturiskās vērtības izvērtējumu, jo Kongresu nams Rīgas vēsturiskā centra teritorijas plānojumā šobrīd ir noteikts kā kultūrvēsturiski vērtīga ēka, tāpēc, jaunos apstākļos plānojot Kongresu nama attīstību, nepieciešams veikt tā aktuālu novērtējumu. Kultūras ministrija vienlaikus lūdz arī sniegt Pārvaldes viedokli par ēkas apjoma izmaiņu iespējam Nacionālās akustiskās koncertzāles vajadzībām.

Izvērtējot lietas materiālus, Pārvalde konstatē:

1) Ēkas Krišjāņa Valdemāra ielā 5 ar kadastra apzīmējumu 0100 010 0121 001 (turpmāk tekstā – Kongresu nams) statuss kultūras mantojuma aizsardzības sistēmā: Kongresu nams atrodas UNESCO Pasaules kultūras un dabas mantojuma sarakstā iekļautā objekta Nr.852 „Rīgas vēsturiskais centrs” teritorijā (daļā Nr. 2 – Bulvāru loks, atbilstoši 2004.gada 8.marta Ministru kabineta noteikumu Nr.127 „Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības noteikumi” (turpmāk Noteikumi Nr. 127) pielikumam Nr.1) un valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļa “Rīgas pilsētas vēsturiskais centrs” (valsts aizsardzības Nr. 7442) teritorijā.

2) Ar 01.12.2010 Pārvaldes lēmumu Nr.10-04/3036 “Par ēkas Rīgā, Kr. Valdemāra ielā 5 lit.001 kultūrvēsturiskās vērtības līmeņa noteikšanu” (turpmāk – Lēmums) Kongresu namam tika noteikts kultūrvēsturiskās vērtības līmenis – **kultūrvēsturiski vērtīga ēka**, lēmums stājies spēkā.

3) Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā vēsturiskā apbūve, īpaši – viduslaiku, jūgendstila un koka apbūve, tās mērogs un raksturs ir īpaši saglabājamas un aizsargājamas vērtības.

Tāpēc Pārvalde saskaņojot ar Rīgas pilsētas attīstības departamentu (līdz 01.09.2021 ar Rīgas pilsētas būvvaldi), nosaka ēku kultūrvēsturisko vērtību atbilstoši sešiem līmeņiem: *unikāla, kultūrvēsturiski ļoti vērtīga, kultūrvēsturiski vērtīga, ēka ar nelielu kultūrvēsturisko vērtību, ēka bez kultūrvēsturiskas vērtības vai vidi degradējoša ēka*. Kultūrvēsturiskās vērtības līmeni ņem vērā, izskatot attīstības un ēku rekonstrukcijas projektus.

4) Saskaņā ar Noteikumu Nr.127 4.punktu Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas ēkas un būves remontējamas un restaurējamas laikus. Kultūrvēsturiski unikālām, ļoti vērtīgām un vērtīgām ēkām, veicot remontu, saglabājams ēkas apjoms, jumta forma, fasāžu apdare, oriģinālie vēsturiskie logi un durvis, konstruktīvā sistēma un plānojums, kā arī kultūrvēsturiski vērtīgie interjeri un iekārtas. Ja kultūrvēsturiski unikāla, ļoti vērtīga vai vērtīga ēka ir bojāta tā, ka nav iespējama tās renovācija un restaurācija un ir zudusi attiecīgās ēkas kultūrvēsturiskā vērtība, tās vietā pieļaujama tikai tāda paša apjoma un būvmateriāla ēkas būvniecība, saglabājot esošās autentiskās kultūrvēsturiskās vērtības.

Ņemot vērā Kultūras ministrijas vēstulē izklāstītos apstākļus, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 87.panta pirmo daļu, Pārvaldes eksperti - Pārvaldes vadītājs Dr. arch. J.Dambis, Pārvaldes Arhitektūras un mākslas daļas vadītāja Dr. art. A.Ancāne, Pārvaldes Attīstības daļas eksperts Dr. arch. J.Zilgalvis un Pārvaldes Arhitektūras un mākslas daļas eksperte I.Jekale - Ēkas kultūrvēsturisko vērtību atbilstoši Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomē saskaņotai metodikai vērtēja atkārtoti.

Ekspertu konstatētā kultūrvēsturiskās vērtības līmeņa pamatojums:

Monumentāla, brīvstāvoša ēka (arhitekti: J.Gertmanis, V.Kadirkovs), vēsturiski būvēta kā kongresu un konferenču centrs Komunistiskās partijas vajadzībām, 1999.—2000. gadā uzcelta četru stāvu augsta piebūve. Ēkas sākotnējā apjoma arhitektoniski telpiskais risinājums nepārprotami liecina par tās celšanas laiku - 20.gs. 70-to, 80-to gadu miju. Ar pārdomāto apjomu un mērogu ēka veiksmīgi iekļaujas vidē un kanālmalas apstādījumu zonā, reprezentējot autentisku un kvalitatīvu padomju perioda vēlīnā modernisma arhitektūru.

Tās plānu un trīs stāvus augsto pamatapjomu veido savstarpēji integrētas ģeometriskas formas – taisnstūris un trapece. Ārējā apdarē dominē sārtā dolomīta plāksnes un vara skārda segums ailstarpu joslās, veidojot savstarpēji harmonizētu koloristisko gammu. Ēkas fasādes risinātas lakoniski: galvenajā fasādē galvenais plakni organizējošais elements ir stingri vertikalizētais logailu ritms, savukārt kanāla pusē dominē brīvs asimetrisks būvmasu kārtojums ar dažādu dimensiju horizontālu logailu joslu. Ēkas arhitektūrā izmantota stingri ģeometrizētu plakņu saaudzēšana ar pludlīniju siluetu, kas ir modernisma arhitektūras formu valodu raksturojoša komponente.

Ar stiklota, zema ātrijs (rekreācijas zonas) izbūvi kanāla pusē panākta ēkas interjera atvērtība pret zaļo zonu un vēsturisko kanālmalas siluetu. Iekšējais plānojums koncentrēts ap plašu halli, kas telpiski vieno interjeru visā augstumā. Interjera izveide gan plānojuma, gan telpiskās koncepcijas un apgaismojuma organizācijas aspektā, tāpat materiālu (granīts, marmors, ozolkoks, metāla detaļas) izvēlē veido kontekstu ar visas ēkas arhitektonisko konceptu un to harmoniski papildina.

Ēku kultūrvēsturisko vērtību veidojošie saglabājamie elementi:

Ēkas sākotnējā apjoma telpiskais risinājums pilsētvidē, tās ārējais veidols un siluets, fasāžu kompozīcija, arhitektoniski dekoratīvais risinājums un ārējās apdares materialitāte, plānojuma pamatstruktūra, interjera risinājumi un dizaina elementi.

Apkopotais vidējais Pārvaldes ekspertu novērtējums Kongresu namam – **kultūrvēsturiski vērtīga ēka.**

Ņemot vērā iepriekš minēto un pamatojoties uz Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma 5. panta otrās daļas 3.punktu un trešo daļu, Administratīvā procesa likuma 6., 7.pantu, 65. panta trešo daļu, 66. panta pirmo daļu, 87.panta pirmo daļu, Ministru kabineta 2004. gada 8.marta noteikumu Nr.127 “Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības noteikumu” 12.3.punktu un Ministru kabineta 2004. gada 9. novembra noteikumu Nr. 916 “Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes nolikums” 3.1. punktu, Pārvalde **nolemj:**

atstāt negrozītu 01.12.2010 Pārvaldes lēmumu Nr.10-04/3036 “Par ēkas Rīgā, Kr.Valdemāra ielā 5 lit.001 kultūrvēsturiskās vērtības līmeņa noteikšanu”

Atbildot uz Kultūras ministrijas lūgumu sniegt viedokli par ēkas apjoma izmaiņu iespējām Nacionālās akustiskās koncertzāles vajadzībām, Pārvalde skaidro, ka Kongresu nams, salīdzinot ar ēku Elizabetes ielā 2, ir vērtīgāks un Rīgas vēsturiskā centra pilsētvidē nozīmīgāks objekts. Ēka ir labākā saglabātības stāvoklī, kvalitatīvas sava laika arhitektūras piemērs, ar augstvērtīgu būvmateriālu lietojumu, veiksmīgu interjera un dizaina risinājumu, ar augstu autentiskuma pakāpi, nemateriālajām vērtībām, arī iebūvēta parkā, tomēr ar saprotamāku apbūves pēctecību.

Kongresu nama iespējamā pārbūve tika vairākkārt izvērtēta Pārvaldē un Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un attīstības padomē, kā arī 28.10.2013 Pārvaldē tika saskaņots SIA “NAMS” izstrādātais tehniskais projekts. Pārvalde atzīst, ka ēkai, lai to pilnvērtīgi varētu izmantot nākotnē, var tikt veikti pārveidojumi, kas saistīti ar ēkas funkcionētspēju, akustikas uzlabošanu, pieejamības nodrošināšanu, kā arī pieļaujamas ļoti rūpīgi pārdomātas atsevišķas apjoma izmaiņas, kas izriet no ēkas nākotnes izmantošanas veida, vienlaikus projektēšanas un realizācijas gaitā nodrošinot saudzīgu attieksmi pret parku un Kongresu nama kultūrvēsturiskajām vērtībām.

Cieņā
Pārvaldes vadītājs

J. Dambis
(paraksts*)

**Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu.*